کوم اساسي قانون

د منلو وړ دئ؟

د طالبانو

که د اوسني حکومت؟

حکمتيار

کوم اساسي قانون

د منلو وړ دئ؟

د طالبانو

که د اوسني حکومت؟

حکمتیار

بسم الله الرحمن الرحيم

سریزه

اوس مهال افغانانو ته درې اساسي قوانين وړاندي شوي: د کابل د حکومت اساسي قانون، د طالبانو د اسلامي امارت دستور او د اسلامي دولت اساسي قانون، په کار ده چي دا قوانين په دقيقه توګه وڅېړل شي، د اسلامي شريعت په رڼا کي سره مقايسه شي، هغه قانون د هېواد لپاره غوره شي چي له قرآن او سنت سره مطابقت لري، د يوې واقعي اسلامي ټولني د جوړېدو ضمانت کولی شي، په هغه سره يو خپلواك او آزاد اسلامي هېواد جوړېدی شي، د اقتدار پر سر د شخړو او جګړو مخنيوی کېدی شي او د استبدادي او مطلق العنانو حکومتونو د رامنځته کېدو امکانات له منځه تلی شي. موږ ټولو سياسي او مذهبي مشرانو، علماوو، پوهانو، ليکوالانو او زړه سواندو دعاتو او مصلحينو ته بلنه ورکوو چي راشئ د هېواد د بحران د ختمولو لپاره د حل داسي اساسي لار ولټوو چي جګړه د تل لپاره پای ته ورسوي، ډاډمن او تلپاتې امنيت تضمين کړي،

اجتماعي عدالت تأمین کړي او د اقتدار ترلاسه کولو لپاره د مسلحانه رقابتونو امکانات د تل لپاره له منځه یوسي، له دې وروسته نه زموږ په هېواد کي خپلمنځي مسلحانه رقابتونه وي او نه له یوه لاس نه بل ته د اقتدار د انتقال پر سر یوه قطره وینه توی شي او یوه مرمۍ ووېشتل شي. په همدې موخه مو د اسلامي دولت اساسي قانون خپور کړ او په همدې موخه دلته د کابل د اسلامي جمهوریت او د طالبانو د اسلامي امارت پر اساسي قوانینو دا تحلیلي بحث وړاندي کوو او د دغو قوانینو اساسي نواقص په ګوته کوو، امید دئ لومړی د اسلامي دولت اساسي قانون مطالعه کړئ او بیا د دې تحلیلي بحث له لوستلو وروسته د دغو دریو قوانینو ترمنځ قضاوت وکړئ.

حکمتیار

۱۳۸۶۱۸۱۳

د کابل حکومت
د اساسي قانون ستر عیبونه

افغانانو ته معلومه ده چي د کابل د امریکایي حکومت د اساسي قانون مسوده د امریکایانو په هدایت او لارښوونه او د هغه کمیسیون له لوري ترتیب شوې چي د دوی په خوښه جوړ شوی وو. دا په حقیقت کي د شاهي منحط رژیم د اساسي قانون یوه داسي کاپي ده چي د پاچا په ځای د جمهور رئیس کلمه پکي راغلې، ځیني مادې ئې مخکي وروسته شوې، صدراعظم حذف شوی او د هغه اختیارات هم جمهور رئیس ته انتقال شوي. دا قانون نه یوازي د محتوی له پلوه بې شمېره ستونزي لري بلکي له ادبي پلوه هم ډېر بې خونده دی او بې شمېره رکاکتونه لري. د امریکایي حکومت اساسي قانون نه یوازي له اسلامي معیارونو سره تعارض لري او زموږ د هېواد له حالت او د ولس له اړتیاوو او غوښتنو سره اړخ نه لګوي

بلکي د غربي ديموکراسۍ له غوښتنو او د غرب د بشري حقوقو له معيارونو سره هم مغايرت لري.

جدي او ترټولو لويې ستونزي ئې دا دي:

• د کابل د امريکايي حکومت د اساسي قانون تر ټولو لويه نقيصه دا ده چي د هېواد د قوانينو مأخذ او مرجع ئې مبهم او گونگه پرېښې ده، يوازي دا ويل شوي چي: "په افغانستان کي هيڅ قانون نشي نافذېدلی چي د اسلام د سپېڅلي دين او په دې اساسي قانون کي د راغلو ارزښتونو مخالف وي"، په ابتدائي مسوده کي اسلامي شريعت د مصدر په توگه معرفي شوی وو خو د امريکا د سفير په امر دا ماده حذف شوه او په ځای ئې دغه مطلب وليکل شو.

هرڅوك پوهېږي چي د دې دواړو ترمنځ څومره ژور توپير شته، په دې هم هرڅوك پوهېږي چي دغه مطلب هم د ولس د غولولو لپاره ليکل شوی، دا خو پرېږده چي دا اوس د امريکايانو ترسلطې لاندي افغانستان کي په دفترونو، بانکونو، هوټلونو، راډيو، ټلويزيون، ورځپاڼو او د دولت په ټولو برخو کي څومره د اسلام ضد او مخالف کارونه روان دي!! په خپله دا اساسي قانون او هغه نظام چي دا قانون ئې وړاندي کوي له اسلام سره مغايرت لري.

• په دې قانون کي ندي ليکل شوي چي په افغانستان کي بهرني ځواکونه نه اډې درلودی شي، نه محبسونه، نه نشراتي او تبليغاتي مراکز او نه تعليمي مؤسسات. په داسي حال کي چي د دوی شتنه والی هم له اسلام سره مغايرت لري او هم زموږ له استقلال،

خپلواکي او ملي حاکمیت سره تصادم کوي او دا پداسي حال کي چي د نړۍ د اکثرو خپلواکو ملکونو په اساسي قوانینو کي دا مطلب په څرګندو او قاطع الفاظو لیکل شوی.

• کوم نظام چي دا اساسي قانون ئې وړاندي کوي د هغه شوری دوه جرګې لري، د مشرانو جرګه او ولسي جرګه، د دوو جرګو نظام اصلاً د لومړي ځل لپاره د هغي انګریز ډوله دیموکراسۍ له لوري معرفي شو چي د پانګوال نظام حامي ده، د کابل اساسي قانون له غربیانو تقلید کړی او د امریکا او انګلستان په څېر د دوو جرګو جوړول غواړي، یوه د عوامو شوری او بله د اشرافو او خواصو شوری ، د (ولسي جرګې او مشرانو جرګې) په نامه، دا دوه جرګې په پانګوالو نظامونو کي په اصل کي د دې لپاره رامنځته شوې چي د (عوامو شوری) د (خواصو د جرګې) په واسطه مهار کړي او ولس ته د اقتدار د انتقال مخه ونیسي. په افغانستان کي نه داسي دوو بېلو بېلو جرګو ته ضرورت شته او نه زموږ مالي امکانات هومره دي چي په داسي جرګو مصرف شي. افغانستان یوې شوری، یوه مشر، یوه حکومت او یوې وړې ادارې ته ضرورت لري، امکانات ئې د پېچلو او پراخو ادارو په ځای باید د هېواد په ودانولو او د بې وزلو هېوادوالو د ستونزو په حلولو مصرف شي. دا اوس د کابل جمهور رئیس د وزیرانو او مشاور وزیرانو یوه لویه رمه لري، شمېر ئې د چین او هند تر کابینو هم زیات دئ، د هر یوه کالنی مصارف او امتیازات دومره دي چي د یوې ولسوالۍ سړکونه پرې رغېدی شي!!

نادره خبره لا دا ده چي په دې قانون کي جمهور رئیس ته د دې حق ورکړی شوی چي د مشرانو جرګي درییمه برخه غړي په خپله خوښه انتصاب کړي، دا اوس د دې جرګي رئیس غیر منتخب دئ، معاون ئې داسي څوك دئ چي د ولسي جرګې په انتخاباتو کي ناکام شوی. په غرب کي هم داسي نظام نه ترسترګو کېږي چي جمهور رئیس ته د انتصابي غړو د ټاکلو دومره فوق العاده صلاحیت ورکړي!!

• د انتخاباتو داسي غلطه او د عدالت مغایر طریقه وړاندي کوي چي د قمار په څېر ده، له څو کاندیدانو نه یو هغه کس پارلمان ته ځي چي تر نورو ئې څو رأیي زیاتي ترلاسه کړې وي، کېدی شي د ناکامو کاندیدانو مجموعی رأیي تر کامیاب کاندید نه زیاتي وي. چا چي ناکامو کاندیدانو ته رأیه ورکړې په پارلمان کي ممثل او استازی نه لري. په دې ترتیب پارلمان د یوه اقلیت ممثل وي نه د اکثریت او نه د ټول ملت. د افغانستان د اوسنۍ ولسي جرګې غړي هغه دي چي جمعاً د افغان ولس ۲۰% کي رأیه ورکړې.

دا انتخابات د شتمنو او په ټولني د حاکمې طبقې سلطې ته قانوني جواز برابروي، یوازي شتمن کسان کولی شي په دې انتخاباتو کي برخه واخلي او مصارف ئې متحمل شي، په ټولو هغو ملکونو کي چي دا راز انتخابات ترسره کېږي، له نادارې طبقې نه هیڅوك د پارلمان غړیتوب نه شي ترلاسه کولی، اکثر غړي ئې د جګې طبقې او ډېر کم ئې د متوسطې طبقې څخه وي. په انګرېز ډوله پارلماني نظام کي انتخابات په اصل کي د حاکم او مسلط سیاسي

او اجتماعي نظام د بقا او هغه ته د مشروعیت ورکولو وسیله وي. په سیاسی، اقتصادي او اجتماعي لحاظ مسلطه طبقه له دې لاري پارلمان ته لار مومي. تاسو ولیدل چي امریکایانو لومړی افغانستان اشغال کړ، په بن کي ئې جمهور رئیس او وزیران ورته وټاکل، بیا ئې انتخابات ورته وکړل او همغه په بن کي ټاکل شوې څېرې ئې د منتخبو غړو په نامه ونومول، که داسي نه وی نو ښایي د کابل د اوسني حکومت ډېرو چارواکو او منتخبو غړو به له خپلي ولسوالۍ هم دومره رأیي نه وی ترلاسه کړې چي د ولسي جرګې غړیتوب ئې په برخه شي.

- په دې اساسي قانون کي دا وضاحت ندی شوی چي هر افغان به د مکلفیت عسکري دوره تېروي، د امریکایانو په حکم د داسي فوځ جوړولو لپاره لار پرانستل شوې چي د معاش په مقابل کي به استخدامېږي، روزنه او تجهیز به ئې د پردیو په لاس ترسره کېږي، او دا هغه کار دئ چي انګریزانو په خپلو مستعمراتو کي وکړ، همداسي فوځونه ئې جوړ کړل او له وتلو وروسته ئې قدرت دوی ته وسپارو، د دوی لاس پوڅي حکومتونه له دې عاجز ول چي دا فوځونه په خپلو شته امکاناتو وپالي، مجبور ول چي بیا هم د دغو فوځونو د معاش لپاره په لندن پوري تړلي وي، هر افغان پوهېږي چي افغانستان دومره مالي امکانات نلري چي د فوځ او پولیس نړدې دوه لکه منسوبین د کافي معاش په مقابل کي استخدام کړي، که داسي فوځ جوړوي نو تل به د همدې فوځ د معاش لپاره پردیو ته

لاس اوږدوي او پردي به په هغه صورت څه ورکوي چي دا فوځ د دوی د ګټو لپاره حتی له خپل ولس سره جنګ ته تیار وي، دا دئ په خپلو سترګو ګورو چي امریکایان د دې دولت اجیر فوځ او پولیس د افغان ولس په ضد جنګوي، د پاکستان فوځي مشرانو ته په وزیرستان کي د جنګ امر کوي او هغوی له ځنډه پرته په مظلومو قبایلو او د دوی پر کلیو، کورونو، ښارونو او جوماتونو بمونه وروي. پاکستان له خپلو ټولو زیاتو امکاناتو سره اوس هم د فوځي لګښتونو لپاره د امریکا پر مرستو تکیه کوي.

آیا د عراق او افغانستان تجربې کافي نه دي چي لدغو فوځونو هیڅ طمعه ونلرو؟ مګر د افغانستان فوځ د روسانو ملګرتیا ونه کړه؟ د عراق هغه مجهز فوځ چي په داخلي جګړو کي ډېر توریالی وو د امریکایانو د تېري په وړاندي ئې څه وکړل؟ څو اونۍ ئې هم مقاومت ونه شو کړی، د فلوجي د اسلامي مقاومت د یوه وړوکي ټولګي په اندازه ئې هم نه مقاومت وکړی شو او نه ئې دښمن ته تلفات واړولی شو!! لداسي فوځونو هیڅ نه جوړېږي، باید په ملت حساب وشي، باید ټول ولس دفاع ته چمتو کړی شي، هغه مصارف چي په داسي اجیر فوځ کېږي باید د ولس د ستونزو په آوارولو او د یوه ستر ملي فوځ په جوړولو ولګول شي.

په نظام کي د ملي اردو ځرنګوالی او په ټولنې کي د هغه رول باید دقیقاً او د ټولنې د موقعیت او وضعیت له مخي مشخص شي. د افغانستان شرائط داسي دی چي د لاندي مشخصاتو اردو ته اړ یو:

۱. په خپلو ذاتي امکاناتو متکي محدود اردو، دومره چې په خپله ئې اکمال کړی شو.
۲. د اردو د اکمال په اړه باید پردیو ته له لاس اوږدولو نه ډډه وشي. د پردیو په مرستو جوړ شوی اردو یا د پردیو په خدمت کي وي، یا د پردیو شرائطو منلو ته اړ کېږي او یا په حساس وخت کي خپل شته والی له لاسه ورکوي.
۳. په اردو زیاته تکیه نه ده په کار، ملت باید دفاع ته تیار کړو، د دفاع په کار کي باید ټول ملت برخه واخلي. باید دمکلفیت د دورې په اساس اردو جوړ کړو.
۴. اجیر اردو نه د افغانستان د شرائطو لپاره مناسب دی او نه ئې د اکمال توان لري.
۵. غربپال عناصر د امریکایانو او انګرېزانو په مرسته د اردو روزنه او اکمال غواړي، خو وموليدو چې دا اردو د امریکایانو تر قومندې لاندي د ملت په خلاف وجنګول شو. شمالي ټلواله د اردو د اکمال لپاره مسکو ته لاس لمن اوږدوی، په داسي حال کي چې وموليدو د روسانو په لاس روزل شوی اردو د ملت په ضد وجنګول شو. موږ دعراق په سویه اردو نه شو جوړولی، خو وموليدو چې دې اردو د امریکا د برید په وړاندي څومره او څو ورځې مقاومت وکړ او دا څوك وو چې د یرغلګرو په ضد وجنګېدل، اردو که ولس؟ دا باید زموږ او نورو لپاره لارښووونکې تجربه وي.
• په دې اساسي قانون کي د انتخاباتو عملیه ډېره پېچلې،

غیرعادلانه او د زیاتو لګښتونو غوښتونکې ده، هم له دولت نه د پراخو مصارفو غوښتنه کوي او هم له کاندیدانو نه. لنډ ترلنډه باید څلور ځلي انتخابات ترسره شي چي جمهور رئیس، د ولسي جرګې غړي، د مشرانو جرګې غړي، د ولایتي او ولسوالیو جرګو غړي وټاکل شي، په دې کي رأیه یوه شخص ته ورکول کېږي او اکثراً په رقابتونو ولاړ او یو د بل د پرځولو لپاره وي، مخکني رقابتونه مزید تشدید کړي، رأی ورکوونکي دې ته له پامه پرته یوه کس ته رأیه ورکوي چي هغه څنګه حزب او څنګي تګلاري ته متعهد دئ، که بریالی شي نو ملګري او همکاران به ئې څوك وي، څنګه خلك به پر ولس مسلط کوي؟ د چا او د کومو تګلارو ملاتړ به کوي؟

د انتخاباتي حوزو ټاکل هم له زیاتو ستونزو سره توأم وي، هر څوك د دې هڅه کوي چي د ده د پلویانو په سیمي کي د انتخاباتي حوزو شمېر زیات وي چي په همدې تناسب ئې په جرګې کي د پلویانو شمېر زیات شي.

دا طریقه په پارلمان کي د رقابتونو، د آراءو پېر پلور او د امتیازاتو ترلاسه کولو لپاره له یوې ډلي بلي ته د تلو راتلو لار پرانېزی او پارلمان د شخړو په میدان بدلوي.

د انتخاباتو تر ټولو آسانه، مصئونه ، عادلانه او کم مصرفه طریقه دا ده چي:

- ټول افغانستان یوه انتخاباتي حوزه ومنل شي او دا مسئله د تل لپاره منتفي شي چي د نفوس له مخې او یا د.اداري واحدونو په

اساس دي انتخاباتي حوزې وټاکل شي.

- هر افغان په هر ځای کي رأیه ورکړی شي ، په دې مکلف نه وي چي یوازي په خاصي انتخاباتي حوزې کي رأیه ورکولی شي.
- رأیه یوازي یوه شخص او د هغه معاون ته نه بلکي د کاندید شوو کسانو مجموعي پلان، منصوبې، تګلاري او د دوی له لوري د مجلس لپاره غوره شوو کسانو ته ورکړی شي. یعني څوك چي د جمهوری ریاست لپاره کاندید کېږي هغه یوازي یو داسي شخص نه دی چي د اقتدار لاس ته راوړو لپاره په خپل سر او یوازي میدان ته راوتلی، بلکي هغه د یوې ډلي له خوا کاندید شوی، دا ډله کېدی شي یو حزب وي او یا یوه ائتلافی جبهه او یا یوه انتخاباتي مجموعه او د خاص کاندید ملاتړي، دا مجموعه به د ټول هېواد او دهېواد د ادارې لپاره واضح منصوبه او کافي باکفایته پرسونل معرفي کوي، د جمهوري ریاست لپاره د دوی کاندید باید ملت ته ووایي چي تګلاره ئې څه ده او د هري انتخاباتي حوزې لپاره څوك اهل ګڼي. په دې سره ولس دا موقع ترلاسه کوي چي د خاصي تګلاري خاوند او د ده مجموعې ته رأیه ورکړي.
- له انتخاباتو نه وروسته هره انتخاباتي مجموعه د خپلو ترلاسه کړو آراوو په تناسب د خپل اعلان شوي لست له لومړیو کسانو نه مجلس ته غړي لېږي، کومي مجموعې چي مثلاً ۳۰% آراء ترلاسه کړل، د دوی د لست له لومړیو نومونو نه به د مجلس د غړو دېرش په سلو کي غوره کېږي او چا چي تر دی کم یا زیات ترلاسه کړل د خپلو

آراوو په تناسب به له خپل لست نه غړي معرفي کوي.

- په ځینو هېوادونو کې دې طریقې ته ورته انتخابات ترسره کېږي، ښه والی ئې په دې کې دی چې:

۱. انتخابات یو ځل وي او د څو ځله رأیې اخستني، بې ځایه مصرف او د ولس له بې ځایه لالهانده کولو نه ډډه کېږي.

۲. د محلي رقابتونو مخنیوی کېږي.

۳. منتخب استازی ځان د خاصي سیمي او ولس وکیل نه بلکه د ټول ملت استازی ګڼي، په مجلس کې په ملي ګټو او مصالحو تأکید کوي نه د مؤکلینو د خوشحالولو لپاره خاصي سیمي ته د امتیازاتو ترلاسه کولو لپاره.

۴. هره رأیه چې صندوق ته لوېږي اعتبار او وزن لري او په مجلس کې ممثل او استازی لري. داسې نه وي چې ځیني خلك ناکام کاندید ته د رأیې په ورکولو سره په مجلس کې د استازي او وکیل له درلودو محروم شي.

۵. په دې طریقې کې د ټولنې له اقلیتونو سره عادلانه چلند کېږي او د اقلیت او اکثریت معضله نه راپور ته کېږي.

۶. په دې کې د انتخاباتي حلقو د تثبیت ضرورت هم منتفي کېږي، هر افغان په هر ځای کې رأیه ورکولی شي.

۷. هره مجموعه هڅه کوي چې تر ټولو صالح کسان د کاندیدانو په لست کې معرفي کړی تر څو د ملت باور او اعتماد ترلاسه کړي.

۸. انتخابات د بډایانو او فیوډالانو له ولګې باسي او د دربېمې

او متوسطې طبقې غوره او صالح کسانو ته هم لار پرانېزي.

- په دې قانون کي بهرنيو هېوادونو ته دا حق ورکړی شوی چي زموږ په هېواد کې تعليمي مؤسسات جوړ کړي، چي دا نه يوازي له اسلام سره شديد تعارض لري، بلکي د پرديو فرهنگي او کلتوري يرغل ته لار پرانيزي، د دې يرغل پايلي تر نظامي يرغل ډېري خطرناکي دي، دا له خپل هېواد او د افغان ولس له ځوان نسل سره تر ټولو ستره جفا ده چي يرغلگرو ته داسي امکانات په لاس کي ورکړی شي، ايران موږ دې ته نه پرېښودو چي د خپلو مهاجرينو لپاره هلته مدرسې جوړې کړو، خو اوس ايران ته د دې اجازه ورکړی شوې چي په کابل کې د شيعه مذهبي مشرانو لپاره د پوهنتون په کچه ستر تعليمي مراکز جوړ کړي. ايران دې ته اجازه نه ورکوي چي د تهران سني اوسېدونکي مستقل جومات ولري، خو په افغانستان کي د کابل امريکائي حکومت ايرانيانو ته په پراخ لاس د تکاياوو، زيارتونو او جوماتونو د جوړولو اجازه ورکړې.

د افغانستان تعليمي نظام بايد داسي وي چي:

۱. د افغان ولس په معتقداتو ولاړ وي، په غېږ کي ئې باايمانه، باهمته، سرلوړي او وطنپال زده کوونکي وروزل شي.

۲. په هېواد کي بايد يوازي يو تعليمی نظام رائج وي نه مختلف تعليمي نظامونه او نصابونه. مختلف نصابونه او مختلف تعليمی نظامونه د شخړو او اختلاف باعث گرځي او د ملا او مکتبي جنگ راولاړوي.

۳. مدرسه او مکتب باید سره مدغم شي.
۴. تر دولسم پورې باید نصاب داسي وي چي هر زده کونکی هم کافی او ضروري دیني زده کړه وکولی شي او هم له نورو ضروري علومو څخه کافي زېرمه ترلاسه کړی شي. داسي چي په اختصاصي دوره کي هم ډاکټر او انجنیر د دین په ټولو ضروري مسائلو پوه وي او هم قاضي او امام په ټولو ضروري انساني علومو مجهز وي.
۵. له دولسم نه وروسته باید د تخصص دوره پیل شي، ځیني په دیني او شرعي علومو کي تخصص ترلاسه کړي او ځیني د طب، انجنیري، ساینس او نورو علومو په برخه کي.
۶. هیڅ بهرني غیر اسلامي هېواد ته په افغانستان کي د تعلیمي مراکزو د پرانستلو اجازه ورنکړی شي، اسلامي هېوادونه په دې شرط دا کار وکړی شي چي د هېواد رسمي تعلیمي نصاب به پلي کوي او موږ ته به متقابلاً د همداسي کار اجازه راکوي.؟

- د دې قانون په اړه وروستۍ خبره دا ده چي ځیني ډلي مخصوصاً شمالي ټلواله غواړي په دې کي تعدیل راشي او د ریاستي نظام په ځای پارلماني نظام ومنل شي. دې ته مو باید پام وي چي پارلماني نظام د بریتانیائي استعمار میراث دی او د بریتانیا له خوا د دوی په مستعمراتو کي رائج شوی او ریاستي نظام امریکایانو معرفي کړی او دې ته ترجیح ورکوي چي په خپلو مستعمراتو کي دا نظام وګوري. دا دواړه نظامونه نه یوازي له دې ناحیې د اعتراض وړ او مردود دي چي د استعماري ځواکونو زېږنده دي بلکي له دې پلوه هم

چي بې شمېره عیبونه او نواقص لري، کوم ریاستي نظام چي د کابل په اساسي قانون کي ښودل شوی، د هغه اساسي عیبونه او نواقص مو مخکي په گوته کړل د پارلماني نظام په اړه دلته دومره څه وبل ضروري گڼو چي دا له اسلام سره هیڅ اړخ نه لگوي، په اسلام کي د دوو متوازنو واکدارانو تصور مردود گڼل شوی، تجربو ښودلې چي دا نظام یوازي په هغه صورت کي څه نا څه چلېدی شي چي د انگلستان په څېر یوه تشریفاتي ملکه ولري او یا د هند په څېر ابوالکلام ته ورته یو بې واکه جمهور رئیس.

د دې نظام بل ستر عیب دا دئ چي د هېواد صدراعظم د محدودو کسانو له خوا غوره کېږي، د محدودو کسانو اخستل ډېر آسانه وي، هم ئې بهرني ځواکونه په آسانۍ اخستی شي او هم هغه ډلي چي مالي امکانات ئې زیات وي او شتمن بهرني حامیان ولري. دا د افغانستان په شان یوه ملك ته چي له هري خوا د ځواکمنو رقیبانو په ولگه کي دی له احتیاط نه ډېر لرې دی چي د هېواد د مشر ټاکل په یوه محدود ټولگي پورې وتړل شي. که د هېواد د مشر ټاکل په ټول ملت پورې مربوط وي دا تر دې ډېر ډېر مصئون دی چي د پارلمان څو سوه غړو ته دا صلاحیت ورکړی شي.

دا هم باید یاده کړو چي ځیني کړۍ په افغانستان کي د فیدرالي نظام راوستل غواړي، امریکایانو هم دوی ته شین څراغ ښودلی، هر بادرده او باشعوره افغان په دې پوهېږي چي فیدرالي نظام د افغانستان په موجوده ظروفو کي د هېواد له تجزیې پرته بله

نتيجه نه لري، د يوه قوي نظام او ځواکمن اردو په نشتوالي کي له فيدرالي نظام سره توافق په اصل کي د هېواد له تجزيې او وېش سره توافق دی. هيڅ با احساسه او وطنپال افغان د فيدرالي نظام خبره نه کوي، مشبوه او مشکوکي کړی د پرديو په وينا دا خبره کوي. هدف ئې د نورو هېوادو په ګټه د افغانستان وېش دی نه ولاياتو ته د متناسب او مناسب واك او صلاحيت لېږدول. که څوك د ايران په وينا او شيعه وو ته د بېل فيدرالي حکومت د جوړولو خبره کوي نو هغوی ته وايو چي دا کار بايد په ايران کي هم وشي، هلته هم بايد مظلومو بلوڅانو، کردانو، ترکمنانو، آذريانو، عربانو، لوردانو او نورو ته بېل بېل فيدرالي حکومتونه جوړ شي، هلته قدرت ټول د شيعه فارسيانو په لاس کي دئ، په ټول نظام کي له سنيانو نه حتی د مدير په کچه هم څوك ندئ نيول شوی. بيا خو بايد دغه موجود سرحدات چي د انګرېزانو له لوري پر دې سيمي تپل شوي او په نتيجه کي ئې پښتانه او بلوڅان په دريو دريو برخو او کردان په څلور برخو وېشل شوي، له منځه ولاړ شي.

د طالبانو
د اساسي قانون نواقص

• د طالبانو اساسي قانون په دې جملو پیل شوی: د هر ملك او حکومت لپاره اساسي قانون یا په بل عبارت "اساسي اصول"، "اساس نامه" یا "دستور" ډېر عظمت او اهمیت لري. او په پیروي کولو یې ډېر ټینګار کېږي. خو د یو واقعي اسلامي مملکت او اسلامي حکومت اساسي قانون او نور ټول قوانین او مقررات باید د اسلامي شریعت سره په پوره تطابق کې وي. بناءً امیرالمؤمنین د ۱۴۱۹ هـ ق کال د صفر المظفر د میاشتې د ۲۵ نېټې په اتلسمه ګڼه فرمان کې ویلي وه چې په هیواد کې د شرعي نظم د ټینګښت په خاطر د هیواد ټول قوانین او مقررات دې د ستری محکمې په مشرۍ د علماؤ له نظر څخه تیر کړی شي. غیر شرعي او غیر مذهبي مادې دې څنې حذف شي...

یوه هوښیار لوستونکي ته دغه پورتنۍ جملې کفایت کوي چې پوه شي دا لیکنه له ادبي او علمي لحاظه څومره ستونزې لري، دا مقدمه

نه یوازي د یوه اساسي قانون له مقدمې سره نه ښایي بلکې د یوه عادي مقالې له سریزي سره هم مناسبه نه برېښي.

په مقدمه کي اعتراف شوی چي د امارت اساسي قانون په مخکنیو قوانینو کي د معمولي او مختصر تعدیل او تصرف له لاري او د هغوی د غیراسلامي مادو د حذفولو په نتیجه کي ترتیب شوی، که لږ دقت وکړئ نو وبه گورئ چي دا قانون په اصل کي د شاهي منحط او غیراسلامي نظام د اساسي قانون یوه داسي نسخه ده چي معمولي تجدید نظر پکي شوی او ځیني مادې ئې تعدیل یا حذف شوې. کاش دوی خپل اساسي قانون د کوم ادیب او په اسلامي شریعت پوه کس له نظره تېر کړی وی، د یوه غیراسلامي منحط نظام اساسي قانون هیڅکله په معمولي تعدیل سره د اسلامي نظام لپاره اساسي قانون نشي جوړېدی.

د دې اساسي قانون ستر ستر نواقص په دې توگه دي:

- په دې اساسي قانون کي امارت او حکومت بېل بېل ښودل شوي، د حکومت لپاره بېل رئیس په نظر کي نیول شوی چي هغه به د وزیرانو د شورى رئیس وي، همغسي لکه د شاهي رژیم اساسي قانون چي پاچا او صدراعظم لري، دلته د پاچا په ځای د امیرالمؤمنین نوم راغلی!! هر په دین پوه انسان په دې پوهېږي چي د نظام په سر کي د دوو زعماوو تصور هیڅ شرعي مبنا نه لري. په اسلامي نظام کي امیرالمؤمنین د اجرائیه قوې مشر وي، دا یو بدعت دی چي امیرالمؤمنین او لارښود بېل وي او د حکومت مشر

او زعیم بېل. دا شاهي او هغو جمهوري نظامونو ته ورته دئ چې له پاچا او جمهور رئیس نه علاوه صدراعظم هم لري. لکه د انګلستان او پاکستان نظامونه. د راشدینو خلفاوو په دوران کي امیرالمؤمنین هم زعیم وو او هم د حکومت او دولت مشر.

دوی په اصل کي له انګرېز ډوله پارلماني نظام نه تقلید کړی، په دي نظام کي صلاحیتونه د صدراعظم او جمهور رئیس تر منځ په یوه تناسب وېشل کېږي، دا له یوې خوا د دوو ځواکمنو تر منځ د تنافس او سیالۍ ډګر پرانېزي، له بلي خوا د تشکیلاتو د تراکم باعث کېږي او له بلي خوا په عام ولس کي د شخړو او منازعاتو باعث. زموږ د ګاونډیو هېوادو تجربې زموږ مخې ته پرتې دي. په پاکستان کي انګرېزانو دا نظام په میراث پرېښود، خو تر اوسه یوه صدر اعظم هم خپله قانوني دوره تکمیل نه کړی شوه، کله جمهور رئیس هغه عزل کړی او کله ځواکمنو جنرالانو. په ایران کي هم د پارلماني نظام تجربه ناکامه شوه، ایرانیانو د انقلاب په لومړیو کلونو کي د رهبر او جمهور رئیس تر څنګ صدراعظم هم درلود، خو وروسته مجبور شول چي د صدراعظم منصب حذف کړي. خو عجیبه دا ده چي په همدې ایران پورې تړلې ډلي اوس د تهران په وینا په افغانستان کي پارلماني نظام غواړي!! پارلماني نظام د انګلستان د ملکې په څېر یوې تشریفاتي ملکې یا پاچا ته ضرورت لري، له دې پرته نه شي چلېدی. یوه ټولنه که وړه وي که ستره، که د یوې کورنۍ په اندازه وي او که د یوه ستر ملت په اندازه، په سر کي باید یو قیم

او رئيس ولري نه متعدد رئيسان له خاصو صلاحتونو سره، دا حتماً په نزاع او شخړو منتج کېږي. قرآن وايي: که د کائناتو واګي د دوو خدايانو په لاس کي وی نو تباه کېدو او هر يوه به هڅه کوله چي عرش ته ورسېږي او په بل بر لاسی شي.

په اسلامي نظام کي خليفه چي د ټول ولس له خوا غوره کېږي، د ولس په استازيتوب د ټولو دولتي چارو مسئول دی. د خلفاء راشدينو په دوران کي موږ نه د خليفه ترڅنګ د صدر اعظم مثال موندلی شو او نه د دوو چارواکو تر منځ د قدرت د وېش مثال.. په دې اساس په ټول جرأت سره ويلی شو چي هغه نظام له اسلام سره اړخ نه لګوي چي د نظام په سر کي دوه باصلاحيته چارواکي د صدراعظم او جمهور رئيس په نامه ولري او قدرت د دوی تر منځ په يوه خاص تناسب ووېشل شي.. داسي نظام نه يوازي له اسلام سره اړخ نه لګوي، بلکي په ټولو هېوادونو کي ئې بدې پايلې درلودلې او د عدم ثبات باعث او د چارواکو او ولس ترمنځ د شخړو او سيالۍ موجب ګرځېدلي. د طالبانو په تېر نظام کي هم تاسو وليدل چي د اميرالمؤمنين ملا محمد عمر او د وزيرانو د شوری رئيس ملا رباني تر منځ شديد اختلافات راولاړ شول، د اسامه بن لادن په ارتباط خو ئې اختلاف دومره حاد او شديد شو چي د کابل د شوری رئيس د هغو علماوو غونډه په کابل کي جوړه کړه چي ملا محمد عمر آخوند ته ئې د اميرالمؤمنين لقب ورکړ، دې غونډې د اسامه د ايستلو فيصله وکړه، فيصله ئې د رسنيو له لاري اعلان شوه، خو

امیرالمؤمنین د دوی پرېکړه ویتو کړه، یوه د سعودي له چارواکو سره ژمنه وکړه چي اسامه درسپارو، ترکی الفیصل په همدې موخه په خپلي خاصي الوتکي کي کندهار ته ولاړ، څو ورځي ئې هلته انتظار وکړ، خو له کندهاره ئې منفي ځواب واورېدو او تش لاس بېرته وګرځېدو,

له اسلام سره هغه نظام اړخ لګوي چي ولسمشر ئې د ولس له خوا غوره شي، د چارو واګې د ده په لاس کي وي، خو په خوا کي ئې داسي ځواکمنه او باصلاحیته شوری وي چي د ټول ملت استازیتوب کوي، په شوری مکلف وي، د شوری پرېکړو ته التزام ولري، قدرت او صلاحیت او په ملت پورې مربوط وسایل او امکانات امانت وګڼي او د شوری له پرېکړو سره سم په هغه کي تصرف وکړي، په شخصي ژوند او له ملي شتمنیو نه په استفادې کي له هیڅ مسلمان نه هیڅ امتیاز ونه لري، هیڅ څه له مشورې پرته ونه کړي.

• د دې اساسي قانون بل لوی عیب او نقیصه دا ده چي امیر ئې د شاهي رژیمونو په څېر داسي دائم العمر ټولواك ټاکلی چي د ژوند ترپایه او په هرصورت کي امیر دئ، نه ئې د نصبولو مرجع معلومه ده او نه ئې د عزلولو، راتلونکی امیر هم د ده په وصیت غوره کېږي، په دې قانون کي دا نه مومو چي د هېواد لومړی امیرالمؤمنین به څنګه او د چا لخوا غوره کوي؟ داسي معلومېږي چي دا امیر به د دوی امیرالمؤمنین وي او د جنګ له لاري به مسلط کېږي!! داسي رأیه یوازي هغه څوك وړکولی شي چي نه په شریعت پوه وي، نه له

خدایه وېرېږي او نه د مسلمانانو د وینو د توئېدو پروا لري!! د اسلام له نظره چا چي د مسلمان په ضد وسله راوایسته که بل هم ووژني دوزخ ته ځي او که په خپله هم ووژل شي ځای ئې دوزخ دی، ځوك چي د اقتدار لاس ته راوړو لپاره د مسلمانانو په ضد وسله کاروي مباح الدم دئ، له هر مسلمان نه د اسلام غوښتنه دا ده چي: مه ظلم کوئ او مه ظلم ته تسلیمېږئ، د هیچا زور او ځواك ته غاړه مه ږدئ، د زور او جبر حکومت مه منئ، چا چي ستاسو په ضد وسله راوایسته او تاسو ئې دې ته اړ کولی چي د فلان کس زعامت ومنئ د هغه په ضد داسي وجنگېږئ لکه د ببرك، ترکي او نجیب په ضد چي وجنگېدئ او نن د کابل د امریکایي حکومت په ضد چي جنگېږئ، که ووژل شوئ ځای مو جنت دئ او که هغه ووژل شو ځای ئې جهنم دئ.

د اسلام له نظره د لومړي مشر د انتخاب طریقه همغه ده چي د ابوبکر رضي الله عنه د انتخاب په اړه صحابه وو غوره کړه، چي د مدینې ټول خلك د سقیفه بني ساعده له غونډې وروسته په جومات کي راغونډ شول، د ابوبکر رضي الله عنه وینا ئې واورېده، دئ ئې د امارت لپاره تر ټولو غوره وموندو، بیعت ئې ورسره وکړ او د دوی له بیعت نه وروسته هغه د امیرالمؤمنین په توگه وټاکل شو، که ځوك مسلمان وي نو د امیر د انتخاب لپاره به دغه طریقه غوره کوي، نه د جنگ او د وسلې د استعمال طریقه. اوس چي په یوه جومات کي د ټولو مسلمانانو راغونډېدا ممکن نده، دا ځکه چي شمېر ئې زیات دئ او د مدینې د مسلمانانو په اندازه نه دي چي په یوه جومات کي

ځائيدل، له دوی نه د پوښتنې له لارې به امير غوره کېږي او دا هم هغه کار دئ چې د عثمان رضي الله عنه د انتخاب پر مهال وشو.

د امير د نصب او عزل په اړه او دا چې دا واك د کومې مرجع په لاس کې دئ، د طالبانو اساسي قانون هيڅ وضاحت نلري، اصولاً کومه مرجع چې د نصب واك لري د عزل حق هم لري، ځوك چې د عقد واك لري د حل او فسخ واك هم لري، مسلمانان هم د خپل امير د ټاکلو حق لري او هم ئې د عزل کولو، لکه څنګه چې د صحابه وو د دور په خپل منځيو جګړو استدلال صحيح ندی، همداراز په هغو لنډو کلونو کې د کوم خليفه په عدم عزل استناد صحيح ندی، ځکه له يوې خوا له خلفاوو نه دري په شهادت ورسېدل او له بلې خوا موږ د دوی په څېر متقي او متفق عليهم شخصيتونه نشو موندلی او له بلې خوا د امارت لپاره موده ټاکل او د عزل لپاره موجبات او مرجع مشخص کول يو ضروري او د شخړو او جګړو د مخنيوي لپاره يو اغېزمن کار دئ، دا کار په دې دليل ناجائز نشو ګڼلی چې صحابه وو ونکړ، دا ځکه چې له يوې خوا هلته د عزل موجبات نه وو رامنځته شوي او له بلې خوا د شريعت له مخې ناجائز کار هغه دی چې شريعت د صريح نص په استناد ناجائز ګڼلی وي، لکه څنګه چې د سفر په دوران کې د امير د انتخاب او عزل واك ګډ سفر کوونکو ته ورکړی شوی او لکه څنګه چې د جومات امامت د لمونځ کوونکو په رضايت پوري مشروط شوی همداراز د امير نصب و عزل د ولس حق دی.

باید داسي مرجع وي چي که د کوم شخص امارت متنازع فیه شو او ځینو خلکو هغه د عزلولو مستحق ګڼلو، په ده کي ئې د امارت د دوام کفایت او اهلیت نه لیدلو نو هغي مرجع ته مراجعه وکړي، خپل دلایل وړاندي کړي، پرېکړي ته ئې انتظار وکړي او د وسلې اخستلو او وسله وال پاڅون او بغاوت لار غوره نکړي. باید د عثمان رضي الله عنه او د علي رضي الله عنه د شهادت دردناك حوادث بیا تکرار نشي او د جمل جګړي ته خبره ونه رسېږي، که د صحابه وو رضي الله عنهم په شان د سترو شخصیتونو په دوران کي په دې موضوع داسي شخړي راولاړېدی شوې نو زموږ په څېر ضعیفو انسانانو کي خو د دې ډېر احتمال شته. دا چي صحابه وو کوم امیرالمؤمنین ندئ عزل کړی، پدې د دائم العمر امارت په ګټه استناد کول صحیح ندی، دا ځکه چي هلته د عزل موجبات ندي رامنځته شوي، محدود شمېر کسانو عثمان رضي الله عنه د عزل وړ ګڼلو او د هغه په ضد ئې بغاوت وکړ او هغه ئې په شهادت ورسولو، د علي رضي الله عنه په اړه هم دې ته ورته اقدام وشو، هیڅ فقیه او عالم د دغو دواړو خلفاوو په ضد بغاوتونه جائز او مشروع قیامونه نه ګڼي.

- د طالبانو په اساسي قانون کي دا ندي ویل شوي چي ولس د امیر په ټاکلو کي څه حق او څه وجیبه لري؟ د امارت دنده د چا له لوري چا ته سپارل کېږي؟ د امارت د اهل تشخیص د چا کار دئ؟ آیا د ولس له بیعت او رضایت نه پرته د چا امارت شرعي مجوز لري؟ آیا د زور

او جبر امارت جائز دی؟ امیر په جومات کي او د عوامو په خوښه ټاکل کېږي که په قصرونو کي او د تړلو دروازو تر شا د خواصو لخوا؟ ابوبکر، عمر، عثمان او علي رضي الله عنهم ولي په جومات کي د ټولو لمونځ کوونکو له بیعت نه وروسته د امیرالمؤمنین په توگه غوره شول؟

- د دوی اساسي قانون دې پوښتني ته ځواب نلري چي که د امارت لپاره د نومول شوو شمېر له یوه زیات وي، نو د دوی له منځ نه به یو څنگه غوره کېږي؟ د زور او جنگ له لاري که د ولس رأيي ته د مراجعې له لاري؟ د عثمان رضي الله عنه او علي رضي الله عنه تر منځ د یوه انتخاب څنگه ترسره شو؟ آیا عبدالرحمن بن عوف د مدینې له خلکو نه د دریو ورځو پوښتنو او گروېږنو نه وروسته په جومات کي دا خبره اعلان نه کړه چي د مدیني اکثریت د عثمان رضي الله عنه امارت خوښوي، زه هغه د امارت لپاره اعلانوم، آیا تاسو ئې منئ؟ خلکو توافق وکړ او له بیعت نه وروسته هغه د خلیفه په توگه غوره شو، دا بهیر مور ته څه وايي؟آیا د امیرالمؤمنین علي رضي الله عنه په خلاف د مخالفینو مسلح پاڅون د شریعت مطابق کار وو که هغه کار چي په ترخ کي ئې عثمان رضي الله عنه د رأی پوښتني له لاري غوره شو او له بیعت نه وروسته امیرالمؤمنین شو؟
- د طالبانو په اساسي قانون کي دا نه دي ویل شوي چي په اسلامي نظام کي شوری بنیادي اهمیت لري، امیر د شوری له لاري غوره کېږي او له ولس سره په شوری مکلف دئ، هغه امیر چي په دې

اصل عمل ونکړي واجب العزل دئ، په اسلام کي د مطلق العنان زعيم تصور مردود دئ، دا د فرعوني نظام ځانګړتيا ګڼي، دا د خلافت نه بلکي د ملوکيت خصوصيت بولي، پيغمبر عليه السلام ټولي مهمي پرېکړي په جومات کي او له مسلمانانو سره په مشوره کړې دي، د احد، بدر او خندق په څېر د جګړو پرېکړه نه يوازي د مسلمانانو له مشورې وروسته شوې بلکي پيغمبر عليه السلام تر هغه وروستی تصميم ندئ نيولی چي ټولو توافق ندی کړئ، که څوك د پيغمبر عليه السلام امتي وي او د هغه مبارك په سنت عمل کول غواړي نو بايد مشورې ته همدومره اهميت ورکړي، يوه کس ته مطلق العنان واك سپارل په اسلامي شريعت کي هيڅ مجال نلري، دې ته مو بايد پام وي چي کله د مسلمانانو شمېر زيات شو نو پيغمبر عليه السلام لدوی نه وغوښتل چي خپل استازي ورمعرفي کړي، دا استازي د نقباء په نامه يادېدل او دا پيغمبر عليه السلام په خپله نه غوره کول بلکي ولس ته ئې ويل چي تاسو ئې رامعرفي کړئ، دا په حقيقت کي د ولس منتخب استازي ول.

ډېر ناپوه او غرضي انسان به په زور امارت ترلاسه کول داسي ګڼي لکه د قريشو په ضد د پيغمبر عليه السلام جنګ، دا ډېر قبيح استناد او کرکجن قياس دئ، علماء دې ته قياس مع الفارق وايي، د قريشو په ضد جنګ د کافر او مشرك په ضد جنګ وو نه د امارت ترلاسه کولو لپاره د مسلمان په ضد جنګ!! پيغمبر عليه السلام مدينې ته په جنګ نه دئ داخل شوئ، د مدينې منورې د مسلمانانو

په خوښه او بلنه داخل شوی او دا ننوتل هم هغه وخت چي له ده سره ئې د حج په موسم کي په منی کي بيعت وکړ او دا بيعت هم د دوی د استازو (نقباوو) په واسطه ترسره شو!!

بخاري ليکي: (النقباء) جمع نقيب وهو عريف القوم وناظرهم والمراد الذين اختارهم الأوس والخزرج نقباء عليهم بطلب من النبي صلى الله عليه وسلم وأقرهم على ذلك (ليلة العقبة) الليلة التي بايع فيها صلى الله عليه وسلم الذين آمنوا من الأوس والخزرج على النصرة: نقباء د نقيب جمع دئ چي د قوم پېژندوی او ناظر ته وايي او دلته مراد ترې هغه خلك دي چي د عقبة په هغه شپه د اوس او خزرج له لوري د پيغمبر عليه السلام په غوښتنه غوره شول چي له رسول الله صلى الله عليه وسلم سره ئې د ده د ملگرتيا اوملاتړ بيعت وکړ.

په دې روايت کي گورئ چي د مدينې خلکو له پيغمبر عليه السلام سره د خپلو استازو په ذريعه بيعت کړی، که پيغمبر عليه السلام مدينې ته چي وروسته د مسلمانانو دارالخلافه ترې جوړ شو د خلکو په خوښه او د دوی له بيعت نه وروسته داخل شوی نو ته ځنگه ځان ته حق ورکوې چي کابل ته د خلکو له خوښي پرته او د جگړې له لاري په دې موخه داخل شې چي خپله خوښه او د خپلي خوښي زعيم په زور پرې تحميل کړې. ځوك چي دا کار کوي د عمر رضي الله عنه هغه وينا دي په غوږ کي ولري چي د سقيفه بنی ساعده په غونډي کي ئې وکړه: فمن بايع أميرا عن غير مشورة المسلمين فلا بيعة له ولا بيعة للذي بايعه تغرة أن يقتلا: که ځوك د مسلمانانو

له مشورې پرته له کوم امیر سره بیعت وکړي نه د ده بیعت ارزښت لري او نه د هغه چا چې بیعت ئې ورسره کړی، د دې وېره شته چې دواړه ووژل شي.

د عمر رضي الله عنه دا وینا ډېر پرېکنده او قاطع حجت دئ د هغه چا په ضد چې د ټولو مسلمانانو له موافقې او مشورې پرته د څو کسانو بیعت د امارت لپاره کافي ګڼي، دا یوازي د درباري مفتیانو رأیه کېدی شي نه په دین د یوه پوه انسان رأیه. دا رأیه د سلاطینو په خدمت کي بوختو مفتیانو هغه مهال ورکړه چې د امیر انتخاب له جومات نه قصرونو ته او له عوامو نه درباري خواصو ته انتقال شو او په نتیجه کي ئې امارت اموي او عباسي شو، موروثي او خانداني شو او یزید امیرالمؤمنین شو.

• په دې قانون کي هر څه بل قانون ته محول شوي، په داسي حال کي چې هغه قانون هم نه دی په ګوته شوی، دا کار هغه څوك کوي چې خپله خبره په واضح توګه نشي کولی، د ویلو لپاره معقول څه په واك کي نلري، نو وایي: ټول ښه کارونه به کوو، خلکو ته به د قانون په رڼا کي آزادي ورکوو، ټولو قومونو ته به د قانون مطابق خپل حقوق ورکول کېږي او دې ته ورته خبري چې د غولوونکو شعارونو په څېر دي. د اساسي قانون معنی خو دا ده چې د نورو ټولو قوانینو لپاره اساسي او بنسټیز بنیادونه وټاکي، د ټولو مقرراتو لپاره مرجع وي، اساسي خبري په ګوته کړي، که داسي نه وي او په هره ماده کي ولیکل شي چې دا او هغه کار به د قانون مطابق ترسره کېږي بیا خو

يوازي يوه ماده کافي ده او هغه دا چي وليکل شي: په هېواد کي به ټول کارونه د قانون مطابق ترسره کېږي والسلام

• د قرآن په دوو آيتونو کي د اسلامي نظام په هکله څو داسې اساسي لارښووني شوې چي که په ټول قرآن کي يوازې همدا آيتونه راغلي وی نو د دې نظام د معرفي لپاره کافي وو، د اسلامي دولت په اساسي قانون کي د قرآن دغه لارښووني بايد په واضحو الفاظو ذکر شي. آيتونه دا دي:

ûü#/ Oßð3m #Œ]r $gÎ=÷d& #'<Î] ÏM»Z»BF{$#(rŠsè? b& öNä.ãBù'tƒ ©!$# b)

b%. ©!$# b) ÿ¾ÏmÎ/ /ä3ÝàÏèt $KÏèÏR ©!$# ¨b) 4 ÉAô‰yèø9$$Î/ (qßJä3øtrB b& Ä¨$Z9$#

(qãèŠÏÛr ©!$# (qãèŠÏÛ& (þqãZtB#ä ûïÏ%©!$# $pkš‰r'¯»tƒ ÇÎÑÈ #ZŽÅÁt/ $Jè‹Ïÿœ

«!$# '<Î) çnrŠãsù &äóÓx« 'Îû ÷Läêôã"t»uZs? bÎ*sù (óOä3ZÏB ÍöDF{$# 'Í<'ré&r Aqß™§9$#

žxƒÍrù's? ß`|¡ômr& ×Žöyz y7Ï9ºŒ 4 ÌÅzFy$# ÏQöqu‹ø9$#r «!$$Î/ bqãZÏBsè? ÷LäêZä. bÎ) ÉAqß™§9$#r

ÇÎÒÈ

النساء: ۵۸-۵۹

يقيناً چي الله تاسو ته د دې امر کوي چي امانتونه خپل اهل ته وسپارئ او کله چي د خلکو ترمنځ پرېکړه کوئ نو په عدل سره پرېکړه وکړئ، بې شکه چي الله په ډېر غوره څه تاسو ته نصيحت کوي، يقيناً چي الله بصير اوربدونکی دی. اې مؤمنانو! د الله اطاعت

وکړئ او د پېغمبر او د خپلو چارواکو اطاعت وکړئ، نو که په کوم څه کي مو په خپلو کي شخړه وکړه، نو الله او پېغمبر ته ئې راجع کړئ، که پر الله او د آخرت په ورځ ایمان لرئ، دا ډېر غوره دی او د پایلې له لحاظه ډېر ښا پسته.

په دې آیتونو کي لاندې مطالب راغلي:

١- الله تعالی ټول اسلامي امت ته امر کوي چي امانتونه خپل اهل ته وسپاري. خطاب عام او ټولو مسلمانانو ته متوجه دئ او ښيي چي دا د ټولو مؤمنانو دنده او وجیبه ده نه د کوم خاص ټولګي.

٢- دلته له امانت نه مراد د واکمنۍ او اقتدار امانت دی، که څه هم د امانت معنی عامه هم کېدی شي او په هر مادي او معنوي امانت ئې هم اطلاق کېدی شي.

٣- د اسلام له نظره اقتدار یو امانت دی او د اقتدار خاوند د خلکو د امانتونو یو امین.

۴- دا (امانت) به د مسلمانانو لخوا هغه چا ته سپارل کېږي چي (اهلیت) ئې ولري. او دا د ټول اسلامي امت مأموریت او الهي فریضه ده چي د اقتدار امانت او په هغه پورې مربوط ټول امانتونه به داسې چا ته سپاري چي د دې وړتیا او اهلیت په کي وي.

۵- چا ته چي د امارت او واکمنۍ امانت وسپارل شي، هغه به په دې امانت کي د یوه امین په څېر تصرف کوي، نه د یوه مطلق العنان حاکم په څېر.

٦- دا د امانتونو امین په دې مکلف دی چي د خلکو ترمنځ به ئې

هر قضاوت پر عدالت ولاړ وي.
۷- که د دې امین (امیر) او د امانت د اصلي خاوندانو (خلکو) ترمنځ په کوم څه کي اختلاف راولاړ شي، نو منازعه به د الله کتاب او د رسول سنت ته راجع کېږي، وروستۍ پرېکړه به د قرآن او سنت له مخې کېږي.
۸- د قانون په وړاندې ټول برابر دي، هیڅوك دا حق نلري چي ځان له قانون نه اوچت وګڼي، قانون ځان ته تابع او ځان د وروستۍ پرېکړې وروستۍ مرجع وګرځوي.
له دغو مبارکو آیتونو نه لاندې خبرې معلومېږي:
اسلام د امیر انتخاب هم د مسلمانانو وجیبه ګڼي او هم ئې حق. د خلکو لخوا (څرګند) او (پټپله خوښه) بیعت ئې د امارت لپاره شرط ګرځولی. له یوې خوا خلکو ته ویل شوي چي امانت اهل ته وسپارئ، له بلي خوا چارواکو ته ویل شوي چي د خلکو ترمنځ په عدالت حکم کوئ او ټولو ته ئې ویلي چي منازعات مو الله او د هغه رسول ته محول کړئ.
• متأسفانه ځیني خلك د بیعت یادونه کوي پرته لدې چي پوه شي بیعت څه ته وایي، د امیر له ټاکلو مخکي ترسره کېږي که وروسته؟!!
حقیقت دا دئ چي له امیر سره د خلکو بیعت داسې نه دی چي لومړی به هغه له کومې بلې لارې امیر کېږي او بیا به خلك د بیعت شکلي مراسم د دې لپاره ترسره کوي چي د ده په وړاندې د خپل اطاعت څرګندونه وکړي، خبره داسې نه بلکي برعکس ده، دا بیعت دی چي

په هغه سره څوك امیر کېدی شي، تر څو چې خلك له چا سره بیعت ونه کړي امارت ئې نه شي مسلم کېدی، امیر هغه دی چې خلك ورسره بیعت وکړي، له بیعت نه پرته مسلط شوی واکمن یو جابر او غاصب حاکم دی.

ابوبکر رضي الله عنه هغه مهال امیر شو چې خلکو په جومات کي له ده سره بیعت وکړ، عمر رضي الله عنه له هغه وروسته امیر شو چې د خلکو بیعت ئې ترلاسه کړ، د ابوبکر رضي الله عنه لخوا څخه د ده انتخاب یوازې یو وړاندیز وو، هغه ولس ته د عمر رضي الله عنه د غوره کولو وړاندیز وکړ او خلکو قبول کړ. عمر رضي الله عنه له شهادت نه مخکي اوه کسان د دې لپاره غوره کړل چې له خپل منځ نه یو کس انتخاب کړي او بیا دغه کس د بیعت لپاره ولس ته معرفي شي. د ابوبکر رضي الله عنه نومونه داسې وه لکه د عمر رضي الله عنه له لوري د شپږو کسانو نومونه، که دغو شپږو کسانو ته شپږ امیران نشو ویلي، همداراز د خلکو له بیعت نه مخکي عمر رضي الله عنه ته د امیر خطاب نشو کېدی.

د عثمان رضي الله عنه انتخاب داسې ترسره شو چې لومړی عبدالرحمن بن عوف رضي الله عنه د ده او د علي رضي الله عنه په هکله، د مدینې له خلکو نه، د ښځو په شمول، تر دربو ورځو مسلسل پوښتنې وکړې، د دوی رأیه ئې ځان ته معلومه کړه، په جومات کي ئې دا خبره اعلان کړه چې د مدینې زیاتره خلك د عثمان رضي الله عنه په امارت راضي دي، زه له دوی دواړو نه تاسو ته

عثمان رضي الله عنه غوره کوم، خلکو توافق وکړ، بیعت ترسره شو او له دې وروسته عثمان رضي الله عنه خلیفه شو، د ده له شهادت نه وروسته علي رضي الله عنه په جومات کې او له بیعت نه وروسته خلیفه شو. دا بهیر مونږ ته ښیي چې بیعت د امارت لپاره شرط دی، یوازې له بیعت نه وروسته څوك امیر کېدی شي نه له بیعت نه مخکې.

له دې بهیر نه دا هم معلومېږي چې بیعت څرګند کار دی نه پټ، د عامو خلکو کار دی نه د خاصو، په جوماتو کې تر سره شوی نه په کوم قصر کې، ټول هغه خلك په کې برخه اخیستی شي چې جومات ته ئې په راتلو بندیز نشته.

د پېغمبر علیه السلام سنت او د اصحابو رضي الله عنهم منهج ته په پام سره ویلی شو چې:

۱- د یوې غیراسلامي ټولنې په سیاسي حاکم نظام کې به له برخې اخیستو ډډه کوو، حتی که د دې نظام ریاست هم مونږ ته ومنلی شي. پدې نامسلمانې ټولنې کې د انتخاباتو له لارې د تبدیلي راوستو او قدرت ته د رسېدو هڅه به نه کوو، دا ځکه چې پېغمبر علیه السلام نه هغه کار کړی او نه دا بل.

۲- اسلام مونږ ته امر کړی چې لومړی به انقلاب راولو، غیراسلامي ټولنه به د جهاد له لارې په اسلامي ټولنې بدلوو او اقتدار به له ظالمانو نه صالح کسانو ته انتقالوو، خو د انقلاب له راتلو او د اسلامي ټولنې له جوړېدو وروسته به قدرت ته د رسېدو

هره هڅه حرامه ګڼو، هلته به وسلې ته لاس کول او یا د زور او سازشونو له لارې قدرت ته د رسېدو هڅه ناجائز ګڼو، اقتدار به د مسلمانانو امانت او دا به د خلکو حق ګڼو چې قدرت د خپلې خوښې صالح او اهل کس ته وسپاري، دلته به امیر د مسلمانانو په خوښه او د دوی د بیعت له لارې ټاکل کېږي.

۳- د امیر انتخاب د ټولنې د ټولو مسلمانانو کار دی نه د څو محدودو کسانو کار، دا ځکه چې خلفای راشدین په جومات کې غوره شوي، نه د تړلو دروازو تر شا او د څو کسانو په خوښه.

۴- د امارت لپاره له یوه نه زیات کسان هم نومول کېدی شي، داسې لکه چې عمر رضي الله عنه ونومول.

۵- که له یوه نه زیات کسان د امارت لپاره راوړاندې کړی شول، د استفتاء او د خلکو رأیې ته د مراجعې له لارې کولی شو د دوی له منځ نه هغه څوك غوره کړو چې د مسلمانانو اکثریت ئې د امارت لپاره اهل ګڼي.

۶- د امارت لپاره خاص مواصفات ټاکل شوي، "علم" او "قوت" ئې ترټولو مهم او اساسي مواصفات دي، په علم کې هره هغه پوهه راځي چې د یوه امیر لپاره ضروري ده، او په قوت کې جسمي روغوالی او سلامتیا هم شامل ده، د دغو مواصفاتو له مخې به اهل کسان نومول کېږي، خو د اهل کسانو له منځ نه د یوه انتخاب به د مسلمانانو د اکثریت په رأیه ترسره کېږي.

۷- دا ډېره عجیبه ده چې د دغو څرګندو نصوصو په موجودیت کې

او په داسې حال کي چي د راشدينو خلفاوو د انتخاب څرنګوالی ئې په مخکي پروت دی، ځينې د امير ټاکنه د خواصو حق ګڼي او ادعا کوي چي خاص کسان به امير ټاکي او عام ولس به خامخا له هغه سره بيعت کوي!! دا هسي بې بنسټه ادعا ده چي له څرګندو اسلامي اصولو سره تصادم کوي، هيڅ په دين پوه انسان به داسي غلطه رأيه ورنه کړي. ځيني بيا تر دغو هم په جهالت کي مخکي درومي او ادعا کوي چي په اسلام کي امارت منصوصي يا موروثي دئ!! يوازې د علي او د ده د اولاد رضي الله عنهم مسلم حق دئ او وايي چي دوی د الله له لوري غوره شوي!! د دغو خلکو په عقل او ايمان ژړا پکار ده، ډېره عجيبه ده چي د څرګندو نصوصو په شته والي کي څوك د داسي غلطي خبري کولو جسارت کوي!! که دا خبره سمه وی نو لومړی خو به په قرآن کي حتماً په دې هکله صريح آيت راغلی وو، پېغمبر عليه السلام به خلکو ته په واضح الفاظو ويلي وو، صحابه وو به هغه د لومړي خليفه په حيث او د ده اولاد له ده نه وروسته د امراوو په حيث غوره کړي وو، علي رضي الله عنه به له مخکنيو خلفاوو سره بيعت نه کاوو او تر ټولو مهمه خبره دا چي په قرآن کي به دا آيت نه راتلو چي اې مسلمانانو! الله تاسو ته امر کوي چي د امارت امانت اهل ته وسپارئ، که امارت موروثي وی او امير د الله او پېغمبر له لوري غوره کېدی نو مسلمانانو ته به ولې دا خبره کېده؟! او که موروثي وی نو ميراث خو ورثه وو ته پرته له دې سپارل کېږي چي وګوري هغه ماشوم دی که ستر، هغه روغ دی که ناروغ، عقل لري که بې

عقله دی، په میراث کي خو د اهلیت شرط نه شي وضع کېدی. آیا تاسو نه ګورئ چي د نړۍ په ظالمانه موروثي نظامونو کي دې خبرې ته څوك نه ګوري چي د واکمن وارث د دې منصب اهل دی که نه، زوی، لور او ښځې ته ئې په میراث پاتې کېږي. د قرآن په لسهاوو آیتونه د اهل کتابو د دغې غلطې انګېرنې د تردید لپاره راغلی چي دوی په موروثي نظام او له پلار نه اولاد ته د مذهبي مقام او منزلت په انتقال باور درلود. شیعه وو مخکي د دولسو منصوصي امامانو خبره کوله، دولسم امام ئې هغه څوك وو چي وايي په شپږ کلنۍ کي غائب شوی او اوس امام زمان دئ، خو وروسته ئې دیارلسم امام هم پرې اضافه کړ، خمیني ئې هم د امام په نامه ونومولو!! پیغمبر علیه السلام له څلوېښت کلنۍ وروسته امام شو، ابراهیم علیه السلام په ډېرو سترو الهي آزمېښتونو کي له بریا وروسته امام شو، خو د دوی امام په شپږ کلنۍ کي!! په مسلمانانو کې د جهل او د اسلام له روح نه د بې خبرۍ په وجه د ټګمارو مذهبي مشرانو په لاس داسې مذهبي فرقې راپیدا شوې چي مذهبي او روحاني مقام موروثي توکی ګڼي!! د علي رضي الله عنه اولاد د امامت منصوصي وارثان ګڼي، هغه هم نه ټول بلکې ځینې ئې او حتی په ماشومتوب او حتی په غیابت کې، هڅه ئې وکړه چي شمېر ئې دولسو ته ورسوي، د عیسی علیه السلام د دولسو حواریونو او د بني اسرائیلو د دولسو قبیلو له شمېر سره برابر، په دولسم ئې امامت ختم کړ، یو ورك شوی ماشوم ئې د غیابت د دوران امام وټاکو، وايي چي دا امام شپږ کلن

ماشوم وو چې له خپله کوره غایب شو، نه ئې تر دې وخته د شهادت کلمه زده وه، نه ئې یو رکعت لمونځ کړی، نه ئې روژه نیولې، نه په قرآن پوهېدو، ... خو سره له دې د خلکو لارښود او امام شو!! امام او لارښود خو هغه چا ته وایي چې د خلکو مخې ته روان، په لمانځه کې ورته مخکې او په ژوند کې ئې لارښود وي، غایب کس ته د امام لقب کارول یوه مغالطه ده. الله تعالی به څنګه د خلکو لپاره غایب امام ټاکي؟!!

دا هم ډېره عجیبه ده چې ځینې وایي: د یو چا د امارت لپاره د پنځو کسانو بیعت هم کافي دی، که له ټول امت نه یوازې پنځه کسان او حتی یو کس له چا سره بیعت وکړي هغه مسلم امیر دی او په ټولو ئې اطاعت واجب!! دا هسې مسخره او بې بنسټه خبري دي، هم د څرګندو نصوصو خلاف او هم د صحابه وو د منهج خلاف. دا خبرې یا هغه څوك کولی شي چې دا ټول حقایق له پامه وغورځوي او یا هغه چې د کوم دربار مفتي وي. دا ټګماران د عربي یوه اصطلاح د اهل حل و عقد په نامه داسې کاروي لکه چې دا د قرآن د کوم آیت او یا د پیغمبر علیه السلام د کوم حدیث برخه وي او ادعا کوي چې د امیر ټاکنه د اهل حل و عقد دنده ده!! په داسې حال کې چې دا اصطلاح د اموي سلاطینو او امراوو د وخت زېږنده ده، نه په قرآن کې او نه په احادیثو کې د اهل حل و عقد اصطلاح او دا چې امیر به د دوی له لوري ټاکل کېږي څه نه مومو، نه په څرګندو الفاظو کې او نه تلویحاً. دا اصطلاح د اموي او عباسي حکومتونو پر مهال جوړه

او رایج شوه، هغه مهال چې جابرو سلاطینو زعامت موروثي کړ، د زعیم انتخاب ئې د خپلې خوښې خواصو حق وبالو او بیعت ئې داسې شکلي مراسم چې د زعیم له ټاکلو وروسته ترسره کېږي، هغه مهال چې امراء به د جومات په ځای په قصرونو کې غوره کېدل او دا صریحاً د قرآن او سنت او د صحابه وو د منهج خلاف او یو کرکجن بدعت وو.

- طالبان خپل امیرالمؤمنین په دې دلیل شرعي امیر بولي چې د دوی د اقتدار پر مهال په کندهار کې د اهل حل و عقد یوې غونډې هغه ته د امیرالمؤمنین لقب ورکړ!! خو دوی به اوس دې خبرې ته څه ځواب ورکوي چې د دوی هغه اهل حل و عقد چې په کندهار کې راغونډ کړی شول او ملامحمد عمر مجاهد ته ئې د امیرالمؤمنین لقب ورکړ اوس د دوی مطلق اکثریت، نږدې ۹۰% نوي په سلو کې د کرزي خوا ته ولاړ دي او هغه امیرالمؤمنین ګڼي؟!! د دغو اهل حل وعقد کومه فتوی سمه او شرعي ګڼي، مخکنۍ که اوسنۍ؟!! که د امیر انتخاب په محدودو کسانو پورې مربوط شي تل به دا ترخه تجربه تکرارېږي، هرڅوک چې د اقتدار پر کرسۍ ناست وي یا تر نورو ډېرې پیسې ولري، دوی به اخلي او د خپلې خوښې فتواوي به پرې مهر کوي!!

ځینې داسې هم شته چې وایي: که څوک د زور او غلبې له لارې قدرت ته ورسېږي خو مسلمان وي نو د هغه اطاعت ضروري دئ او د هغه مخالفت ناروا!! دا خوارکیان په دې نه پوهېږي چې متغلب

حکومت جائز ګڼل داسي دي لکه د اضطرار په وخت کي د خوګ غوښه جائز ګڼل، دې استثنائي حالت ته عمومیت ورکول یوه کرکجنه مغالطه ده. دوی ته وایو: که دا د یوه اصل په توګه منئ نو بیا خو نن د متغلب مصداق کرزی دی نه ملامحمد عمر مجاهد او پرون ئې مصداق رباني وو!! ولي مو د دغو متغلبینو حکومت ونه منلو، موږ نه وایو چي ستاسو دا کار غلط دئ، برعکس وایو چي د متغلب حکومت جائز ګڼل غلطي ده. که دا د یوه اصل په توګه ومنل شي نو بیا خو به افغانستان د سوریې په برخلیك اخته کېږي، د سوریې مطلق اکثریت مسلمانان او سنیان دي، خو یوه نامسلمانه او مشرکه اقلیت ډله پرې حکومت کوي، دا ډله له شیعه وو سره نږدې اړیکي لري، پر افغانستان به هم دې ته ورته یو داسي اقلیت د حکومت کولو مجال ترلاسه کوي چي ایران ئې مرسته کوي، ځینو شیعه ډلو په ایران کي حتی په خپلو نشراتو کي لیکل چي ایران باید زموږ مرسته وکړي چي په افغانستان کي د شیعه وو حکومت جوړ کړو، دا کار ئې ممکن ګڼلو او ویل ئې چي که په سوریه کي دا کار ممکن دئ نو په افغانستان کي ئې هم امکان شته!! ایران دا اوس لګیا دئ په کابل، هرات او مزار کي د شیعه وو لپاره ځمکي اخلي او منصوبه ئې دا ده چي د دغو مهمو ښارونو اکثریت استوګن شیعه کړي، دا خبره د ایران مسئولین په ډېر وقاحت او بې شرمۍ سره کوي او د عواقبو پروا ئې هم نلري، ګمان کوي چي دوی کولی شي اقلیتونه د پښتنو په ضد متحد کړي او په کابل کي د خپلي خوښي

مزدور حکومت قدرت ته ورسوي.

- په مخکنیو آیتونو کي امارت د امانت په نامه یاد شوی، دا ښيي چي امارت یو الهي امانت دئ چي د خلکو له لوري امیر ته سپارل کېږي، امیر مکلف دئ په ټولو هغو صلاحیتونو او امانتونو کي چي د مسلمانانو له لوري ده ته سپارل کېږي د امانت د اصلي خاوندانو په مشوره تصرف وکړي، هیڅوك د چا په امانت کي د امانت ورکوونکي له موافقې پرته د تصرف حق نلري او اسلام داسې تصرف په امانت کي خیانت ګڼي.
- له دې حکم څخه چي د امیر او خلکو ترمنځ اختلافي قضایا به قرآن او سنت ته راجع کېږي، دا حقیقت په ډاګه معلومېږي چي امیر په مشوره مکلف دی، د اختلاف په صورت کي ده ته د وروستۍ پرېکړي حق نه دی ورکړی شوی، وروستۍ فیصله به د قرآن او سنت له مخې کېږي. او همدا پر الله او د آخرت پر ورځې د ایمان تقاضاء ګڼل شوې.

که د دغو حقایقو په رڼا کي د کابل د امریکایي حکومت او د طالبانو اساسي قوانین وڅېړو نو په ډېر جرأت سره ویلی شو چي دا دواړه قوانین نه یوازي ناقص دي او ګڼ شمېر عیبونه لري بلکي د اسلام له ډېرو اساسي غوښتنو سره تعارض لري، په دې سره نه یو خپلواك او آزاد اسلامي هېواد جوړېدی شي، نه د اقتدار پر سر د شخړو او جګړو مخنیوی کېدی شي او نه د استبدادي او مطلق العنانو حکومتونو د رامنځته کېدو امکانات له منځه تلی شي. د

دې په مقابل کي د اسلامي دولت اساسي قانون هم د يوې واقعي اسلامي ټولني د جوړېدو ضمانت کولی شي، هم د اقتدار پر سر د شخړو او جګړو مخنيوی کولی شي او هم د مطلق العنان او استبدادي نظامونو د رامنځته کېدو ټول امکانات له منځه وړی شي.

زه د طالبانو په شمول ټولو هغو افغانانو ته چي د جګړي فوري او دائمي خاتمه، ډاډمن او تلپاتې امنيت او په خپلواك او آزاد افغانستان کي د يوه واقعي اسلامي حکومت قائمېدل غواړي، بلنه ورکوم چي راشئ دغه اساسي قانون ومنئ، هغه قوانين شا ته وغورځوئ چي نه زموږ د ټولني له ديني او مذهبي ارزښتونو سره او نه ئې له اجتماعي جوړښت او ظروفو سره مطابقت لري، راشئ د دې اساسي قانون له لاري د هېواد دردوونکی بحران پای ته ورسوو، که پر دې اساسي قانون ملاحظات لرئ راشئ يوه داسي باصلاحيته هيئت ته ئې وسپارو چي له خدای پالو، متقي، په دين پوه او زړه سواندو شخصيتونو څخه جوړ شوی وي او د دې هيئت پرېکړي ته غاړه کېږدو.

اللهم إني دعوتهم إلى صراطك المستقيم اللهم فاشهد

حکمتيار

افغانستان

۱۳۸۶/۸/۱۳

د طالبانو
او د کابل د حکومت
د اساسي قوانینو
په اړه علمي او دقیق بحث